Abnérova a Íš-bóšetova smrt

P?vod materiálu
Tomáš Pavelka
Po?adí v lekci
67

2 Samuelova 3

Post?ehy pro u?itelku

Boj mezi domem Saulovým a Davidovým se protahoval (1) P?ipome?me: Saul a jeho syn Jónatan padli v bitv?, tudíž byla zem? bez krále. Normáln? m?l nastoupit jeho syn. Království se d?dí práv? proto, aby se po smrti krále nebojovalo o moc. A lidé sou také klidn?jší, když se vládci moc nest?ídají, když aspo? vládne n? kdo ze stejné rodiny. Je to iluze, ale funguje. B?h si však vybral jiného, za to, že Saul cht?l být víc oblíb?ný u lidí, n?ž poslouchat Boha.

David je ale králem jen v Judeji. Saul?v generál Abnér dosadil nad zbylými kmeny za vládce Íšbošeta, Saulova syna a d?dice.

V Chebrónu se Davidovi narodili synové (2) Dalo by se ?íci, že se David „usazuje"; z v?dce zbojník?, partizán?, se z n?j stává otec rodiny.

V Saulov? dom? nabýval p?evahy Abnér. (6) Tedy Saul?v generál, který dosadil Íšbošeta k moci. Zdá se, že Íšbošet je tak trochu Abnérova loutka. Abnérovi vyhovuje být šedou eminencí, která tahá za nitky. To bývá ?asto pohodln?jší, protože ?lov?k není na o?ích a nenese žádnou odpov?dnost. M?že si užívat moci a nenést její tíži. Kdo se obejde bez osobní slávy a moc mu sta?í, tomu to vyhovuje.

Íš-bóšet vytýkal Abnérovi: „Jak to, že jsi vešel k ženin? mého otce?" (7) Tzn. úm?rn? d?stkému v?ku ?e?eno, vzal si za ženu vedlejší manželku krále Saula. Když Abnér „p?evzal" jednu ze Saulových žen, jako by tím zaujímal jeho místo. V dosti hrubém myšlení orientu takový skutek nazna?uje n?co jako „nový kohout p?evzal slepice starého kohouta", vyno?il se „nový samec" a tedy nový král. Íšbošet se obává celkem oprávn?n?. Právn? to sice nic neznamená – ale je to náznak, který je už težko ignorovat. Íšbošet je v nelehkém postavení: K moci se nedostal vlastní silou, dosadil ho Abnér. Království neobhájí svastní silou, bojuje za n?j Abnér. Abnér d?lá za Íšbošeta vícemén? všechno. Takže, otázka se nabízí sama: Pro? by Abnér nemohl vládnout rovnou bez Íšbošeta?

Abnér velice vzplanul a vy?ítal: „Copak jsem psí hlava, pat?ím snad k Judovi? Denn? prokazuji milosrdenství domu Saula,…" (8) Zdá se, že se Íšbošet netrefil. Abnér sice asi byl taková šedá eminence, kterou baví tahat za nitky – ale práv? asi jenom to. Co ?íká, dává dost smysl. Íšbošet opakuje chybu svého otce Saula: Nedovede uv??it, že to s ním n?kdo myslí dob?e. Nedovede si p?edstavit, že n?kdo m?že jednat nesobecky, bez postranních zám?r?. Nechce si p?iznat, že vlastn? každý ?lov?k je na n?kom závislý, pot?ebuje n??í pomoc. Vlastn? se vrací d?vod, pro? Saul p?išel o království: Cht?l d?lat všechno sám, i ob?tovat. Nedržel se toho, že B?h ?ídí sv?j lid tak, aby se lidé navzájem pot?ebovali: Král aby pot?eboval kn?ží a kn?ží zase krále. Pro nás z toho plyne ponau?ení, že si máme uv?domovat, co dobrého pro nás kdo d?lá, komu na nás záleží, že jsme na druhé v mnoha v?cech odkázáni. A být za n? vd??ni.

Abnér si tedy možná vzal tu ženu jen proto, že se mu líbila. Možná cht?l i posílit vlastní d?ležitost, ale Íšbošeta odstranit necht?l – to mohl kdykoliv, i te?, a neud?lal to.

Íš-bóšet nebyl s to ozvat se Abnérovi ani slovem, protože se ho bál. (11)Íšbošet „machroval“, aniž by na to m?l. Abnér byl ve skute?nosti asi v?bec nejmocn?jší ?lov?k v Izraeli a p?itom se z vlastní v?le rozhodl z? stat v?rný rodu svého pána. Ale skute?n? nic, než ?est, ho k tomu nenutilo. Te?, když ho ješt? Íšbošet urazí, nemá d?vod dál ho podporovat – sám B?h nakonec slíbil království Davidovi. Abnérovým rozhnodnutím p? ijít na stranu Davida prakticky kon?í boje, není druhá tak silná autorita, která by se proti Davidovi postavila jako Abnér.

Budu stát p?i tob? a obrátím k tob? celý Izrael. (12) Abnér k Davidovi nep?ejde s vojskem, dám mu do služeb svou autoritu. Na zkušeného vále?níka Abnéra všichni dají. „Budu stát p?i tob?“ zárove? znamená, že Abnér po?ítá u Davida s obdobnou funkcí, jako m?l u Saula, tedy druhý nejvyšší. Tedy znovu: Abnér netouží po kralování, ale u moci být chce. Není jednozna?n? kladný ani záporný. Je to, ?ekn?me, ?lov?k, který zná svou cenu.

Vydej mi mou ženu Míkal, kterou jsem pravoplatn? získal za sto pelištejských p?edkožek! (14) Trochu podobné, jako p?ípad s Abnérem: David nebude dost „chlap“, pokud n?co neud?lá s tím, že si nechal vzít ženu. Dote? lidé trpí tím, když vidí své v?dce ponížené, v hanb?. Navíc, David skute?n? dostal (!) Míkal za ženu, je jeho!

Í-bóšet ji dal vzít od muže, od Paltíela, syna Lavišova. (15) Je vid?t, že odchodem Abnéra se Íšbošetova moc úpln? zhroutila. P?istupuje na Davidovu podmínku, snaží se ho za každou cenu usmí?it. Saul už p?ed tím dal Míkal jinému muži (což bylo samoz?ejm? protizákonné, dokud její muž žil). Tehdy tím Saul, její nový manžel Paltíel a vlastn? i Míkal sama ?ekli: David je mrtvý muž, je vy?ízený. Najednou je všechno jinak. Co vypadalo nevratné, se najednou musí vracet. Íšbošet jená zoufale, svým ?inem pochopiteln? ztratí p ?íze? Paltíela, který nejspíše nebyl úpln? nevýznamný, když mu sám král dal svou dceru.

Její muž ji s plá?em doprovázel až do Bachurímu. Tam mu Abnér ?ekl: „Vra? se.“ A on se vrátil. (16) Velmi dojemné a zárove? drsné místo. Máloco m?že být v život? víc ponižující, než žít s v?domím, že s tím, s kým jsme d?ív sdíleli „st?l a lože“ ho dnes sdílí n?kdo jiný. Paltíel tohle v?domn? provedl Davidovi. Žil s jeho ženou, zatímco si David n?kde v jeskyních v poušti sotva zachránil život. Mezitím si Míkal zamiloval – a te? se jemu d?je to samé, strašné duševní i t?lesné ponížení. Velmi hluboce to vyjad?uje v?ta: Tam mu Abnér ?ekl: „Vra? se.“ Paltíelovi se stalo to samé, co p?ed tím provedl Davidovi. P?es to je nám ho líto. David je v právu. Jeho spravedlnost je strašná – ale je to spravedlnost! Vidíme zde, že h?ích je n?co, co nejde „odestát“, co už s námi napo?ád žije vlastním životem, co se stále vrací. O Míkal totiž ješt? uslyšíme, a rozhodn? ne v dobrém.

Už dávno jste se dožadovali toho, aby králem nad vámi byl David. (17) Abnér je mazaný. Dokud sloužil Saulovi, bylo práv? to, aby se David nestal králem, jeho hlavní starostí. Te? všem ?íká „už dávno to po nás chcete, tak to máte mít“. Je to starý p?esv?d?ovací trik: Totiž podsunout druhému n?jakou myšlenku tak, aby si myslel, že na ni vlastn? p?išel sám.

Rukou svého služebníka Davida vysvobodím sv?j izraelský lid z rukou Pelištejc? (18) Nezapome?me, b? heme toho všeho porbíhá válka s Pelištejci a neda?í se zrovna dob?e. Silný velitel je nutn? pot?eba.

David pro n?ho a pro muže, kte?í byli s ním, uspo?ádal hostinu (20) Byl to Abnér, kdo Davida celé roky honil po horách. Ale David je osochoten se smí?it.

Znáš Abnéra, syna Nérova! P?išel t? oklamat. (25) U Jóaba se opakuje n?co podobného, jako u Íšbošeta: Není schopen ?ekat u druhého jakýkoliv dobrý motiv. Pro Jóaba je zabíjení „technická v?c": Pokud zabití druhého n?co vy?eší, ud?lá to Jóab bez zachv?ní. Jóab je tak trochu David?v zlý duch: Je to jeho nejschopn? jší a nejoddan?jší voják, David se bez n?j neobejde. Ale zárove? Davida táhne k tomu, aby se z n?j stal nový Saul, který jde p?es mrtvoly, jen aby si udržel moc.

Ta a? dopadne na hlavu Jóabovu i na celý d?m jeho otce. A? v Jóabov? dom? nikdy nechybí trpící… (29) David m?že Jóaba proklínat, ale nem?že ho potrestat: Pomstít zabitého p?íbuzného, t?ebaže v ?estném

boji nebo dokonce neúmysln? bylo právo p?íbuzných. Proto byla v Izrali úto?ištná m?sta, kde se mohl ukrýt ten, kdo n?koho neúmysln? zabil – pokud to stihl. Co Jóab ud?lal, nebylo trestné, nezákonné. Ale byla to špinavost, protože Abnér zabitého Asáela dvakrát varoval, a? ho nechá na pokoji a pak ho zabil v ?estném boji. Ukazuje se, že zákon nem?že postihnout úpln? každou špatnost a že je pot?eba vždy p?emýšlet i nad duchovním smyslem zákona.

Nevíte, že dnešního dne padl v Izraeli velitel, a to veliký? A já jsem dnes tak sláb, já pomazaný král.(38) David je schopen ocenit i své nep?átele. Z jeho smutku je poznat, že mu jde p?edevším o Izrael – Abnér byl skute?n? výborný velitel, bez ohledu na to, že byli s Davidem dlouho nep?átelé. A jak bylo vid?t, i Abnér se dovedl p?enést p?es osobní v?ci a došlo mu, že David je te? pro Izrael to nejlepší. Smír t?chto dvou rozumných lidí zni?il Jóab a jeho brat?i a je to velká škoda. ?etli jsme p?íb?h, který vzbuzuje ty otázky typu: „Co by bylo, kdyby…“. Spolupráce Abnéra a Davida mohl být dobrý konec – ale nebyl.

A tihle muži, Serújini synové, jsou tvrdší než já. (39) Serúja byla Davidova sestra, Jóab a jeho brat?i tudíž jeho synovci. Ukazuje se, že David, a? drsný vále?ník, má své meze, za které nechce jít. Z tohohle je mu už špatn?. David musí být tvrdý a odvážný, pokud má být úsp?šným králem. Ale nechce být tak drsný, nelidský, jako Jóab. Jóab je jeho pokušitel, jeho zlé já. Zárove? ale musí s Jóabem udržet n?jak v tvrdosti krok, jinak ?lov?ka napadá, že by mohl zlikvidovat i Davida. Jóab je ovšem v?rný za všech okolností, i ve chvíli, kdy se proti Davidovin?mu vzbou?í skoro celý Izrael a David je na út?ku. Jóab nezradí. Zárove? ale p?ímo proti Davidovým výslovným p?íkaz?m provede vždy vše daleko brutáln?ji. Vždycky, když je David v pokušení uleh?it si život a odstranit vraždou n?koho z cesty, odolá. Odolá a zakáže takovému ?lov?ku ublížit – ale Jóab to p?es to ud?lá. Je to skoro jakoby se každá Davidova zlá myšelnka hned uskute?nila, což musí být strašný pocit. Jako bychom mohli zabíjet pouhou myšlenkou.

2 Samuelova 4 (pokud se stihne)

Když uslyšel Saul?v syn, že Abnér v Chebrónu zem?el, ochably jeho ruce. I celý Izrael se zhrozil. (1) I když David d?lá, co m?že, aby dokázal, že za smrtí Abnéra nestojí, stejn? všechny vyd?sí, že ani n?kdo jako Abnér není v bezpe?í. Dál sledujeme, jak se Íšbošetova moc hroutí.

Jónatan, syn Saul?v, m?l syna, který m?l zchromené nohy. (4) Pouze vsuvka. O tohoto Mefíbošeta se pak David postará.

Ubili ho k smrti a u?ízli mu hlavu; vzali ji a šli celou noc pustinou. (7) Íšbošeta zabijí jeho vlastní d?stojníci. Cht?jí si zachránit krk a postavení. Jako krysy první opoušt?jí lo?. Že šli celou noc pustinou má zd?raznit, co to bylo za lidi. Orientálci se noci bojí a stejn? tak pustiny. Obojí najednou je pro n? úplné království démon?. Ale tihle lidé jsou tak zlí, že se tam cítí normáln?. Noc a pustina je v nich samých.

Tu je hlava Íš-bóšeta, syna tvého nep?ítele Saula, který ti ukládal o život. Hospodin dop?ál králi, mému pánu, dnešního dne pomstu nad Saulem i nad jeho potomstvem. (8) David m?l Saula p?es všechno rád a nepokládal ho za nep?ítele – a už v?bec ne jeho d?ti, které s ním sympatizovaly. Ješt? horší je, že do celé v?ci tahají Hospodina. To je zneužití Božího jména. Je v?bec velká chyba si myslet, že Hospodinova v?le je všechno, co prost? vyjde. N?kdy se dobré v?ci nepoda?í a B?h je p?ece cht?l – a odm?ní toho, kdo se aspo? snažil. Jindy B?h dopustí zlou v?c – a potrestá jejího vinníka.

**Jakože živ je Hospodin, který vykoupil m?j život ze všeho soužení,… (9) David je vd??ný Hospodinu za to, že ho zachránil, ne za skázu svých nep?átel. Že David p?žil nástrahy, to byla Boží v?le, to David ví. Ale tohle není – to David ví stejn? dob?e.

Jakpak když svévolníci zavraždí spravedlivého (11) Íšbošet proti Davidovi bojoval, p?esto ho David ozna?uje za spravedlivého. David dovede uznat i své protivníky a my se od n?j u?me. Stává se, že se s námi n?kdo st?etne ve svých zájmech, n?kterým spor?m se nedá vyhnout. Ale to hned neznamená, že je druhý ?lov?k

celý špatný. Za jiných okolností bychom mohli být p?átelé. Tohle znají vojáci i sportovci a my bychom se to od nich m?li u?it pro b?žný život. Íšbošet byl v?rný odkazu svého otce, cti své rodiny.

Shrnutí

1. V minulém vypráv?ní padl král Saul v bitv?.
2. Po králi normáln? vládne jeho syn. Ale Hospodin vybral skrz Samuela Davida.
3. Saul?v vojev?dce Abnér je ale v?rný jeho synovi Íšbošetovi a Íšbošet chce vládnout. Nejsou zlí, ale pletou se.
4. Íšbošet vládne jen díky Abnérovi, generálovi. Abnér ho dosadil na tr?n, Abnérza n?j bojuje, skoro bysme ?ekli, že by mohl Abnér rovnou být králem.
5. Abnér si vezme jednu ze Saulových žen. Vlastn? je z n?j te? n?co jako nevlastní táta Íšbošeta. Íšbošet se bojí, že chce Abnér vládnout místo n?j a vy?te mu to.
6. Ale ud?lal chybu, protože Abnér to s ním myslel dob?e. Každý, kdo všechny jen podezírá, kdo nev??í, že druzí moou taky n?co myslet dob?e, z?stane sám.
7. Abnér se taky urazil, ?ekl si: To mám za všechno? A p?ešel k Davidovi.
8. Abéra si všichni váží, je to velký vojev?dce, takže je snando p?emluví, aby si vybrali Davida za krále.
9. David si Abnéra váží, ví, že to myslí dob?e a že je šikovný a tak se s ním smí?í.
10. Chce zpátky Míkal, kterou mu vzali. A tak ji zas vezmou jejímu novému manželovi, který plá?e. Je to kruté, ale stejn? je on p?ed tím vzal Davidovi.
11. Íšbošet vrátí Míkal. Taky se chce smí?it, taky to vlastn? nemyslí zle.
12. Ale je tu Jóab. Vždycky když Davida napadne n?co zlého, ale David to neud?lá, protože je spravedlivý, Jóab tu zlou v?c ud?lá.
13. Zabil Abnéra, protože Abnér mu p?ed tím zabil bratra. V Izraeli se každý sm?l pomstít, takže ho David nem?že potrestat. Ale správné to nebylo, protože AbérAsáela dvakrát varoval, a? ho nechá a pak ho zabil v ?estném boji.
14. David proklíná Jóaba a je mu moc líto, že se nemohl Abnérem smí?it. Všechno mohlo být lepší, kdyby to Jóab nezkazil.
15. A podobn? by se asi smí?il s Íšbošetem. Sice spolu vedli válku, ale David v?d?l, že není zlý.
16. Proto nechá popravit jeho vrahy. David umí odpoušt?t, i když práv? jemu šlo o život.

Kam dále
NŠ Louny
Cílová skupina
Školní
Katechetické cykly
NŠ Louny
Biblický odkaz (kat)
2 Samuelova 3–4